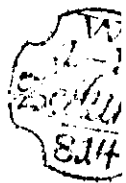

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden, Május 3-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Frantzia Birodalom.

Az a' Beszéd, mellyet a' *Beneventi* Hertzeg a' Senátus nevében, Aprilis 19-dikén ő Austriai Cs. K. Felségehez intézett, e' volt: —

„Sire! a' Senátus különös tisztelettel tartozik adózni Cs. K. Felségednek. —

„A' Felséged' ezelvéása a' vala, hogy egy nagy lelkű elajánlás (vagy áldozattétel) által Frantzia ország és Austria között tartós egyességet állítson - fel, a' melly ezen két országokat a' közös haszn által összehátolja, és Európában a' békességnek helyreállítását elősegélje. —

„De haszontalanul próbált - el a' Felséges és Felségedhez méltó Császár - leány, a' Felséged lelke által elevenítettven, mindent, a' mit a' böltsétség véghez vihet, mindent, a' mi által a' nyájas szelidség megnyerhet, 's a' maga részére ragadhat. A' Felséged 's az ő Felsége reménysége, és a' mi reménységünk, megsalattattak. —

„Felséged már ekkortsak Királyi Felséges kötelességeit tekintette, 's azt vette gondolóra, hogy Felségednek, mindennek előtte Monarchának kell lenni. Felséged megtartotta Európát, midőn azt, a' ki a' maga vak akaratossága által Európának és magának veszedelmet keresett, önön sorsára bizta. —

„Sire! a' Senátus köszöni Felségednek azt a' kettős jótételt, mellyet Felséged hozzánk, mint atya és mint Fejedelem, bizonyított. —

„Sire! Felséged Európát, tizenöt esztendőig tartott széllyelszaggattatás után, a' maga régi fundame tomán ismét megerősítettve lenni, 's minden népeket, és az elsőbb Királyi Familiákat, bizonyos tekintetben tsak egy Familiát formálni, szemléli. Eljen Felséged ezen szép dolgoknak szemlélésekkel, 's azok az áldozatok, mellyeket a' Felséged nagy lelkűsége tett, magjutalmaztatnak.“

ő Austriai Cs. K. Felsége e'képpen felelt: —

„Senátorok! Én azon érzékenységeket, mellyeket az urak kifejezének, megindúlással fogadom. Frantzia országnak tsendessége és szerentséje összeköttetve vannak az én népeimnek boldogságokkal és nyugodalmakkal. Mint szomszédja ezen országnak, én az ő sorsátsoha nem tekintlietem úgy, mint réám nézve idegent. Austriára és Frantzia országra nézve azok voltak a' legszerentséssebb idők, mellyekben az ő Monarchákat barátságos kötelek tsatolták össze. —

„Én húsz esztendőig tusakodtam azon princípiumok ellen, mellyek a' világot pusztították. Mint Fejedelem 's mint atya, mértékfelett való áldozatot tettem leányomnak férjhez adása által azon kívánságért, hogy Európa szerentsétlenségének véget vethessenek. —

„A' békesség, melly még ezelőtt tsak kevéssel is lehetetlen vala, a' Frantzia országban ismét helyre állított rendes és atyai Országlásnak oltalma alatt, könnyű.

és állandó leszen. Gyűljenek össze, kívánom, minden részen török a magok Királyok mellé! Elevevitse azon egy lélek az egész nemzetet! Bizonyos vagyok én ekkor, hogy iparkodásaimat az én hatalmas és büszkes Szövetégeseimnek iparkodásokkal együtt, azzal az első szerentsés következzel fogom megkoronázni szemlélni, mellyel kevely leszek: Frantzia ország erős, tsendes, és szerentses leszen.“

A Nemzeti seregek első Legiója ilyen proklamációt intézett a Párisiakhoz: —

„Párisi lakosok! Néhány esztendőktől fogva nagy számú emlékezet alkotványok állítottak fel a fő városban. Itt tífra oszlopokkal ékeskedő folyosókat, amott véghetetlen nagyságú épületeket, ismét tovább egy nagy emlékeztető oszlopot szemlélni a levegőégbe felemelkedni, s a véres győzelmeket ditsőség kapni által nevezetesíteni. De mind ezek között híjába keressük még is azt az égyetlenégyet, melly minket szerentsés történetekre emlékeztetne. —

„Az alatt, míg az építés' mestersége kintses házainkat kiüresítette, ezekben a gyűlölséges verekedésekben hullottak el gyermekeink, atyánkfiái, és barátaink; míg ezek a Királyi épületek az ég felé felemelkedtek, keserves menedékhelyekben sóhajtoztak a Frantziák, és sok ezer derék embereink a kemény tél hidegei ellen híjába keresvén oltalmat, legrettentesebb kínok között veszték el. Nyugtasuk meg szemünket egy emlékezet oszlopon, a melly kedves a mi emlékezetünknek! Juttassa eszünkbe nekünk ez azt az időt, melyben a leg jobb Főjedelem a szerentsét és boldogságot vissza hozta házáunkba! ékesítse ezt azon Királynak oszlopképe, kinek már tsak a nevének említése is szívdobogást okoz bennünk! Már kinnveztük ezen szóokban IV-dik *Henriket*. Te vagy ez IV-dik *Henrich!* A te tekintetted' kedves vonásai ígézék szemünket. Juttassa eszünkbe a te képed mind azo-

kat a boldogságokat, mellyeket te adtál volt nekünk, s felejtessé el a régibb időkre való visszaemlékezés a mi leg újabb szerentséllenségeinket! —

„Párisi lakosok! ti minnyájan ebragadó buzgósággal helybehagyjátok a legkedvesebb Monarcha' állóképének helyreállítását. Kétségkívül többen vagynak köztetek, kiknek ez már eszékbe jutott: de mindazáltal engedtessék a Nemzeti seregek' első legiójának az azon való öröm, hogy ő az első, a ki a ti szíveteknek ezen kívánságát legelőszőr közönségesen kimondotta. Egy jó Király' maradéka éppen mustráját tartá ezen Légiónak; megillettek bennüket a jóságnak azon vonásai, s azon kedves magaalkalmaztatás, mellyek ily igen eszükbe juttattyák a leg jobb Főjedelmet, s azonnal meghatározá a mi Légiónk, hogy ezt a Frantziáknak ily kedves állóképet a maga régi helyére ismét visszatérítettessük. Mi e' végre gyűjteményt nyitottunk ki, melynek a mi Légiónkban mar mindenek aláírták neveiket. —

„Párisi lakosok! néktek nem kell egyéb, tsak hogy a helyet megmondjuk, a hova adományaitokat letehetitek! Ismét vissza kapjuk tehát a IV-dik *Henrich* állóképét! Ismét meg fogjuk őtet látni! Ő e'képpen fog hozzánk szóllani: Frantziák! ti nem leszték több könyhullatásoknak okozói; vissza jöttek közitekbe ennek a nagy Királynak maradékai; meggyógyították sebeiteket; ők vissza jöttek, és vissza jött vellek együtt a ti szép hazátokba a boldogság is.“

A *Napoleon* familiájának különbkülömb tagjairól azt olvassuk, hogy az ő anyja *Létizia*, és Kardinális *Fesch* Rómában akarnak megtelepedni; *Lucian* egedelmet kapott, hogy Angliából Róma mellé levő jóságába vissza jöhessen; *Lajos* Gróf *Saint Leu* nevezet alatt vissza érkezett Helvétziába, a hol ez előtt is tartózt.

kodott volt egy darabig, s *Lausanne* mellett lévő *Kosiere* nevű szép falusi lakhelyet fogadta - ki hosszú időre; *József* és *Jeromos* Spanyol és Westpháliai Ex-Királyok *Amerikában* akarnak lakni. —

Napoleon egy *Chémicust*, *Botanicust* és *Astronomust* keres, a' kik velle *Elba* szigetére lakni elmennyenek. Még nem tudjuk, kik legyenek azok a' tudósok, a' velle való elmenetelre határozzák. — *Napoleon* még most is szorgalmasan elolvasza az újságokat minden reggel, megmondja azokról való külömbkülömb jegyzéseit, s az Országlószerék' rendeletei között némelyeket dicsér, némelyeket gyaláz. Mikor valamire olyanra talál, a' mi neki tellyességgel nem tettik, ilyenkor nagyon mérgeledik. Azt mondja, hogy *Elba* szigetén sokat fog dolgozni — le uja a' maga élete' históriáját — s felfog sok olyan dolgokat fedezni, melyekről senki semmit nem tud — s úgy lefogja a' maga századja (seculum) léli embereket festeni, mint valójában vannak.

Elba szigete, melyet régen *Ivának* s *Arthaliának* is neveztek, a' Közép (Mediterraneum-tengernek) alban a' részében van, a' melly a' *Toskánai* partokat tsapkodja. Het □ mérföld nagyságú. Két erősségek talátnak rajta, *Forto-Ferrajo* és *Forto-Longone*; mindeniknek van kikötőhelye is; a' *Hetruriai* Királyságnak felállítását előtt a' *Toskanához*, ez *Nápolyhoz* tartozott; a' több apró helységekéből álló részét a' *Piambinói* Hertzeg birta. A' *Hetruriai* Királyságnak hirtelen való eltűnése után *Elba* szigetét is *Frantzia* Országhoz tsatolta *Napoleon*. Különös Departmentomot kitsínysége miatt nem formáltak belőlle, hanem az úgy nevezett *Mediterraneum* nevű Departmentomhoz tsatoltak. Volt a' szigetnek egy *Al-Préfektusa*, a' ki *Forto Ferrajóban* lakott. — *Elbához* tartoznak a' mellette lévő *Cadrajo*, *Pianosa*, *Palmajola*, és *Monte Christo* nevű apró szigetek is, de a' mellyeknek

nintsenek lakosi. *Elba* szigete *Korsikától* napkeletre 15, *Florentziától* dél és *napnyúgot* között 28, *Rómától* észak és *napnyúgot* között 45 órányira esik. Lakosainak számát némelyek 12, mások 13, mások 15 ezerre teszik. A' partjai körül sok halat fognak; a' levegőege egészséges; a' meleg a' sok hegyek miatt mértékletes; gabona, olaj, bor, s egyéb e'félék dolgában bővölködik. A' szigeten lévő sok hegyek külömbkülömb bányákkal bővölködnek, mellyek között a' *vasbányák* a' híresebbek, minthogy igen jó vas kerül belőlök.

Toulouse városából ezeket írják: — *Marschal Suchet*, *Soult*, és *Augercau*, *Lord Wellingtonnal* együtt lévén, a' köztök való egyezés szerény elúztak *Bordeaux* városába az *Angoulemi* Hertzeghez, hogy a' *Bourboni* Házhoz való bódolásokat neki bejelentsek; *April* 18-dikán érkeztek meg oda. Azt mondják, hogy igen örvendenek ezen *Marschal Hertzegek* a' *Frantzia* országi változásokon, s mihelyest a' dolgokat megértették, azonnal kinyilatkoztattak az ezen változásokot illető *Dekretomokra* vagy *aktákra* való reáállásokat. — Ezek az *Akták* *Április* 12-dikén érkeztek meg *Touloussébe* *M. Soult*hoz, a' ki nagyon káromlotta azt a' gonoszt, a' ki miatt ő ezeket hamarább kezéhez nem kaphatta. Csak 48 órával érkeztek volna elébb, sok ezer emberek nem ontották volna ki véreket haszontalanul.

Április 18-dikán *Párisban* a' régi testőrök közül mind azok öszszegyülekeztek, a' kik a' szerentsétlen *XVI-dik* *Lajos* Királyhoz mutatott hűségek által magokat megkülömböztették volt, s *Monsieur* eleibe *audientiára* hotsáttattak, a' ki őket érdemekhez illő *betsülettel* fogadván, ezt mondotta nekik: *Uroim!* nekünk nem leszen többé szükségünk az *urak'* kardjára; tartsák meg nekünk az *urak'* sziveket; a' *Király* meg fogja jutalmaztatni az *urak'* szolgálatját.“

A' Frantzia levelek nem tudják elég eleven színekkel lefesteni azt az örvendő elragadtatást, melyet sokak a' Monsieur Párisba való bėjövetelének szemlélésekor mutattak: — „Ezen felséges bėjövetel' alkalmatosságával (igyszóllanak ezen írók) gyönyörködve szemléltük azon Frantzia hěrósfiakat 's hěrósokat, kikkel kevélyek vagyunk, egymás mellett lovagolni; egy Marschal *Neyt*, egy *Marmontot*, egy *Kellermant*, a' *La-Tremouillesekkel*, 's *Montmorencykkel*, ugyan azon erzékenység által lelkesítettni és elevenítettni“

„Monsieur! (e'képpen szóllott M. Ney az ő Marschal pajtásainak képekben, a' Királyi Printzhez) mi buzgósággal szolgáltunk eddig annak az Országlószékeknek, a' ki nekünk Frantzia országnak nevében parantsolt. Meglátják K. Hertzegséged és a' Király ő Felsége, minémű hűséggel 's kész hajlandósággal fogunk mi törvényes Királyunknak szolgálni!“ — Monsieur e'képpen felelt: „Az urak ditsősségessé tették a' Frantzia fegyvert, 's messze földekig kiterjesztették a' Frantzia' név' ditsősségét. Ezen tekintetben just tart a' Király az uraknak vitézségekhez és nagy tetteikhez. Semmi nem volt az ő szívében soha idegen, a' mit az urak Frantzia országért tselekedtek“

A' Párisi legújabb levelek is emlegetik az őszszeszövetkezett Fejedelmek seregeik között, 's meg az ezek és a' Frantzia nemzeti Légiók és lakosok között uralkodó nagy egyeséget. Hogy ez a' szép tsendeség egyesség annál is erősebb ábra állíttassék, ismét keményen megújította a' Párisi Kormányozó Orosz Generalis Gróf *Sacken* April. 9-dikén azt a' parantsolatot, hogy senkit a' maga politikai vélekedésért, és akárminémű külső címert hordozzon, senki megbántani és semmi némű méltatlansággal illetni, ne mérészeljen. —

Az Orosz Császár Aprilis 16-dikán, Gen. *Czernitschewtől* és Lord *Asteltől* kísértetvén a' Marschal *Ney* látogatására ment,

és néhány fő aszszonyságoknak társaságokban nálla fölöstökömözött; azután *Maisonba* vette útját. —

Párisbol (így fejezik ki magokat a' Párisi közönséges levelek) minden felő Királyi követeket küldött széillyel az Országlószék a' külömbkülömb Departmentomok' előljáróikhoz, hogy ezeket és a' lakosokat az új Országlószékeknek elfogadására réa vegyék. Mindenütt nagy készséget találnak ezen követek. *Rouenbe* is érkeztek ilyen követek a' 15-dik katonasztály Komendánsához Marschal *Jourdanhoz*, a' ki azonnal elfogadta valamint a' maga úgy egész Osztálya nevében az Országlószék és Senátus' Végzéseit.

Gen. *Maison* ilyen parantsolatot intézett *Lillében* az alatta lévő katonasághoz: — „Katonák! titeket tsábitanak, 's azáltal szökésre ingerelnek; tsak gazemberek távoznak - el helyeikről 's hagyják - el betsületes vezérjeiket, a' kik őket mindenkor a' tiszteség útján hordozták. Hígygyetek annak az embernek, a' ki a' ti ditsősségeket szereti: a' gyulázattal mentek szemtűl szembe, ha kötelességeknek tételére vissza nem tértek. Tudjátok meg, 's tartsátok ahhoz magatokat, hogy mi minnyájan, valahány tiszték itt vagyunk, készebbek leszünk megöletni magunkat, hogy sem ezen dolgokat gyáva módon és türedelemmel nézzük. Lillei lakosok! kiket, átallyában szólván, ez ideig olly jó lélek elevenített, én tudom, hogy némelyek közzületek most elősegítették a' katonaszökést, sőt hogy némelyek a' derék katonákat, kik eddig hazájok' ditsőssége voltak, magok' buzdították az elszökésre. De irtózzanak, a' kik magokat illy méltatlanul viseltek, tselekedeteiknek következéseiktől, 's kivált attól, hogy felfedezem hűszegő mesterkedéseiket; minden lakost agyon lövötek, a' ki felől tudja van az, hogy a' szökést segítették. Az Országlószék és a' Király, kinek egész Frantzia ország által adta magát, bizonyval minden

eszközöket helybe fognak hagyni, melyek arra alkalmasok, hogy a' katonaságot a' haza' zászlói alatt megtartsák." — Ezt a' parantsolatot még a' Provisoriai Országglószék alatt adta-ki *G. Maison*. Aprilis 11-dikén ismét adott-ki egyet, melyben arról panaszkodik, hogy 14-dikben a' rossz indúlatú emberek azt a' szempillantatot, melyben a' nép felhevesülve volt, haszonra fordították, az őrző sereget a' maga kötelességéről való elfelejtkezésre 's engedetlenségre ingerlették, mely után a' katonaságnak nagy része, ilyen kiáltásokkal: Éljen a' Császár! a' *Lillei* kapukon kiment. Ezeknek elbeszélése után azt mondja *Maison*, hogy ezeknek az embereknek, mint gyáva gonosztévőknek utánaok kell menni, őket kötelességeknek telyesítésére vissza kell hozni, 's annak, hogy több e' félek történhessenek, eleit kell venni.

A' *Landaui* erősség még eddig nem akarja megadni a' Frantzia Országglószékre nézve történet változásokat, a' Komendáns Gen. *Verieres* vissza küld minden követeket, 's nyelvet kinyilatkoztatta, hogy bésem bostát többet a' várba égyet is. Számos Orosz és Bádéní seregek indultak után az ostromló seregnek meg erősítésére. A' *Strasburgi* nemzeti seregek Komendánsa Gen. *Schramu* azonközben, kinek a' Landaui vidékeken jóságai vannak, beküldetett Landaubá, hogy az őrző sereget mindenekről tudósítsa.

Örök emlékezetet érdemel a' Párisi újságokban a' következő történetnek leírása: A' *Champagnei Royálistáknak* egy Követsége *Troyesben*, mikor az *Austriai Császár* még ott volt hadi szálláson, ő Felségénél audientzián lévén, bizontalankodni láttott, hogy ő Felségéhez intézett beszédjében merjen-é valamit szólni a' *Bourbonokrol*, tartván, ne hogy valami e' féle nyilatkoztatás által meg találja sérteni az ő Cs. K. Felsége atyai érzékenységet: —

Tudják-é azt az *Urak*, így szóllott ő Felsége, hogy nékem huszonnégy millió gyermekeim vannak, kiknek boldogságokért én feláldozni tartozom a' tulajdon magamat illető érzékenységeket? — A' historia örök emlékezetben fogja tartani ezen szöveget.

A' *Svédziai* seregekről, melyek *Antwerpen* felé bényomultak vala, azt olvasuk, hogy öszszegyülekezvén, hazajok felé útnak fognak indulni, 's azt egyenesen *Lübeck* felé fogják venni. — (Már régebben is olvastuk a' közönséges levelekben, hogy ezen seregek gyaníthatóképpen siettetni fogják útjokat Svétzia felé, minhog *Norvégia* telyességgel nem akarja magát a' Svétzia, Dánia, és Anglia között való égyezés szerént Svétziával öszszetsatolni, hanem független országgá akar lenni, mint régen volt. — (Lásd ezen tárgyrol a' toldalékban (*)) a' mostanság kijött Aktákat).

Nagy Britannia.

London városa három estvéken volt, úgy mint April. 12, 13, és 14-dik napjain megvilágosítatva, a' Frantzia országi történetekre nézve. A' nép' öröme határ nélkül való volt. A' Ministerekkel ellenkező részen lévő írónak, a' kik eddig az Országglószék' lépéseit ósárlották, már most nagy részin bédugódot a' szájok: a' Ministerekkel tartók ellenben örvendenek, hogy ily ditsőségesen győzedelmeskedhettek.

Azt a' Deputatziót, mely a' Constitutziót viszi megerősítés végett *XVIII-dik Lajoshoz*, 's a' mely ötet közönséges módon meg fogja hívni arra, hogy Párisba meenyen, várták Londonba. A' Deputatusok között Marschal *Marmont* és Scuátor *Barthelémy* névszerént említetnek.

Azon tárgyakrol, melyeket feljebb a' Frantzia levelekhől a' *Bonaparte* familiáról írunk, ezeket olvastuk az Anglus levelekben: — „*Lucian Bonaparte* megnyerte, hogy a' maga *Róma* mellett lévő

Rafinellai jószágába, a' hol ennekelőtte lakott vala, vissza mehessen, de tsakugyan nem fogja addig Angliát ide hagyni, míg elkezdett munkáját, melly egy időtől fogva már nyomtató sajtó alatt is van, egészen ki nem nyomtattatja. Ez a' munka úgy nevezett *Hérosi Költemény*; a' czíme *Nagy Károly*.

Azt is Anglus levelek írják, de ily megjegyzéssel, hogy Frantzia levelekből vettek: Hogy *Napoleon* oly kívánságot nyilatkoztatott volna ki, hogy a' maga lakását *Elba* helyett *Angliával* tselelni fel, mivelhogy még tsak e' volna az ország, a' hol nagy es nemes principiumokat lehetne találni."

Újabb tudósítások Frantzia országról: — *Fontainebleau*, Aprilis 21-diken. *Napoleon* tegnap delelőtt 11 órakor elindula innét 14 szekerekkel, melyeknek elcikbe minden postán 60 lovakat fognak. Mint kísérő biztosok mentek el velle, Gróf *Schwaloff*, F. M. L. Báró *Koller*, Májor Gróf *Clam*, Obersterer Gróf *Trachsesz*, 's Oberster *Campbel*. Ezekon kívül velle mentek négy házi tisztjei, 's a' kenyérsütője. A' katonák közzül igen kevesen vettek réá magokat, hogy úti társai legyenek, 's mint mondják ezek is el akarnak tölle maradni ott, a' hol hajóra ül. —

Utóbbi szavai közzül, melyeket a' még körülötte lévő Stábális tisztkekhez 's egyebekhez intézett, ezeket jegyzentek meg: — „Isten hozzátok! 20 esztendőktől fogva vagyunk együtt; én megelégedett vagyok velletek. Mindentütt a' ditsőség' útján járni találtalak benneteket. Minden Európai Hatalmasságok fegyvert fogtak ellenem; néhány Generálisaim köteleességek

árulóivá lettek; a' lett Frantzia ország is (azért-e, hogy elhagyván az usorpatort, régi törvényes urához állott?). Velletek és azon derék katonákkal, kik hozzám hűségesek maradtak, három esztendőktől fogva tudtam Frantzia országot a' hazafiak között való hadakozástól megoltalmazni. Legyetek hűségesek azon Királyhoz, a' kit Frantzia ország magának választott; engedelmeskedjetez vezérlóiteknek, 's ne hagyjátok el betses és igen sokáig szerentsetlen hazátokat. Az én állapotomon ne bántkodjatok; én szerensés fogok lenni, ha tudhatom, hogy ti azok vagytok. Én meg halhattam volna; nekem e' lett volna legkönyvebb: de tovább is akarok vándorolni a' ditsőség' útján; le akatom írni, a' mit együtt tselekedtünk. Minnyájotokat meg nem ölhetem: tehát a' ti Generálisotokat ölelem meg. Jöjjen Generális Ur! (Ekkor megölette a' Generális).

Azután e'képpen szóllott: Hozzáide az én *Sasomat*, hadd tsokoljam meg azt is (oda adatván néki a' sast, azt megtsokolta, és így szóllott): Ah kedves Sasom, mint fognak a' jövendő világban ekbézni azok a' tsókok; melyeket én néked adtam! Eljetez boldogúl gyermekeim, eljetez szerentsésen; aljatek keetekbe még egyszer körülöttem — ekkor még egyszer örsze sereglettek körülötte, a' Biztosoknak jelenlétekbén, az ő Stabálisai. — Mind ezek után beült úti szekerebe, 's néhány könytseppék estek ki szeméiből. Mikor éppen útnak indult, *Constant* nevű első komornyikját szóllította, kinek egy nappal azelőtt ajándékozott volt 50,000 Frankot: demár sohol sem volt *Constant*, kétségkívül elibújt, hogy el ne kelljen menni.

Aprilis 30-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 217 $\frac{1}{3}$ forintot V ülőtédulában. — Egy Császár aranyért 9 f. tot és 58 $\frac{2}{3}$ krt.